

Asia: VN/19178/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistämisestä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja laeiksi eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtion muutoksenhakulautakuntien yhdistäminen on kannatettava ja tarpeellinen hanke. Esitys on yleisesti muotoiltu siten, että SAMU pystyy vastaanottamaan Optumin henkilöstön ja toiminnan ilman suurta hallinnollista työtä ja sen toimintaa merkittävästi häiritsemättä.

Muutamaan esityksen yksityiskohtaan voi kiinnittää huomiota.

Esitysluonnoksen sivulla 16 todetaan, että ” Opintotuen muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja siirrettäisiin siirtymäsäännöksellä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja toimisi siten yhtenä muutoksenhakulautakunnan päätoimisista puheenjohtajista mahdollistaen kuitenkin sen, ettei muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajien lukumäärää laissa tarvitse muuttaa.” Tämä johtaisi tilanteeseen, jossa päätoimisten puheenjohtajien määrä mahdollisesti vuosikausia todellisuudessa poikkeaisi lain 1299/2006 2 § 1 mom. sanamuodosta. Lautakunnan kokoonpano ml. päätoimiset puheenjohtajat ilmoitetaan mm. lautakunnan sivuilla <https://www.samu.fi/muutoksenhakulautakunta/lautakunnan-kokoonpano/> ja tämä voi herättää ihmetystä ja sekaannusta ja aiheuttaa turhia tietopyyntöjä. Tämä voitaisiin helposti välttää esim. toteamalla mainitussa 2 § 1 momentissa, että lautakunnassa on 3-4 päätoimista puheenjohtajaa.

Samalla esityksen sivulla 16 todetaan myös että ”Ylijohtajan, sivutoimisten puheenjohtajien ja muutoksenhakulautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksia muutetaan siten, että osaamisvaatimukset kattavat myös nykyisen opintotuen muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävät asiat.” Selvyyden vuoksi tässä olisi syytä todeta, että kelpoisuusvaatimusten muuttaminen koskee paitsi ylijohtajaa myös laissa 1299/2006 2 § 1 mom. mainittuja johtajia, jotka toimivat päätoimisina puheenjohtajina.

Esitysluonnoksen sivulla 17 kohdassa 4.2.1 taloudelliset vaikutukset todetaan mm. että ”Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa on käytössä oma asianhallintajärjestelmänsä. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistyminen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan on taloudellisesti tehokkaampaa kuin opintotuen

muutoksenhakulautakunnan säilyminen nykyisen mukaisesti erillään, jolloin sille tulisi hankkia oma asianhallintajärjestelmänsä. Sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnassa käsitellään monia Kelan etuuksia, minkä vuoksi opintotukietuuksien käsittely samassa muutoksenhakulautakunnassa olisi kustannustehokasta, sillä asianhallintajärjestelmä ei vaatisi merkittäviä muutoksia.”

Edellä mainittu pitää kyllä paikkaansa, mutta ei kuitenkaan voi tapahtua lyhyellä tähtäimellä kustannuksia lisäämättä. Opintotukiasioden käsitteleminen SAMUn nykyisessä tietojärjestelmässä tarkoittaa noin kymmenen prosentin volyymikasvua asiamäärässä. Järjestelmää rasittaa jo nyt kuluvana ja edellisenä vuotena jatkunut huomattava asiamäärien kasvu. Järjestelmän ylikuormittumisen estämiseksi järjestelmään on jo suunniteltu ja ollaan asteittain toteuttamassa useita uudistuksia ja parannuksia. Tämä on välttämätöntä, jotta riski järjestelmäongelmista saadaan pidettyä hyväksyttävällä tasolla. Tämänhetkisen arvion mukaan kuluvalle ja vuodelle 2026 toteutuvat lisäkustannukset tästä ovat vähintään noin 100.000 euroa, eikä näille vielä ole osoitettu lisärahoitusta.

Lopuksi otetaan esille yksittäinen lakiin 1299/2006 liittyvä kysymys, joka olisi syytä tässä yhteydessä ratkaista. Samanaikaisessa valmistelussa on Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksen tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Lausuntopalvelussa lausuntopyynnön diaarinumero on VN/9952/2024.

Nykyisen lain 1299/2006 14 § 3 mom. mukaan ”Muutoksenhakulautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen.” Tämä olisi tässä yhteydessä syytä muuttaa kuulumaan esim. ” Muutoksenhakulautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen taikka tiedossa olevaan sähköiseen osoitteeseen. Sähköisen viestin tiedoksisaannin ajankohdasta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä.”

Helsingissä 13.6.2025

Sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunta

Silja Romo

ylivohtaja

Matti Arola

hallintopäällikkö

Arola Matti
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta